

PATENDIAMET

EUIPO
EUROOPA LIIDU
INTELLEKTUAALOMANDI AMET

KAUBAMÄRGI
ÕIGUSREFORM
EUROOPA LIIDUS
JA EESTIS

Kuidas reform alguse sai

Õigusreformi lähtepunkt on Euroopa Komisjoni 16. juuli 2008 teatis tööstusomandi õiguskaitse strateegia kohta Euroopas. Teatises on öeldud, et komisjon annab igakülgse hinnangu Euroopa kaubamärgisüsteemi kui terviku toimimisele. Hinnang puudutab ELi ja liikmesriikide süsteeme ning nende omavahelist toimimist. Selle tulemusena avaldati 2011. aasta märtsis Max Plancki Intellektuaalomandi ja Konkurentsioiguse Instituudi uuring Euroopa kaubamärgisüsteemi toimimise kohta, millele järgnes avalik arutelu ning mõjuanalüüs. 2013. aasta märtsis esitas komisjon kaks seadusandlikku ettepanekut, mis said heakskiidu 2015. aastal: direktiiv (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta ja muutmismäärus (EL) 2015/2424, millega muudeti ELi kaubamärgisüsteemi ning seda haldava ELi Intellektuaalomandi Ameti (EUIPO) toimimist.

Reformi käigus tunnustati ELi kaubamärgisüsteemi senist edu, kinnitades, et selle põhimõtted on ajaproovile vastu pidanud, kuid seda tuleb muuta efektiivsemaks ja terviklikumaks ning kohandada internetiajastuga. Muutmismääruse eesmärk on eelkõige menetluse ladiusamaks muutmise, õiguskindluse suurendamine ja EUIPO ülesannete, sealhulgas koostöö liikmesriikide intellektuaalomandiametitega, täpsem määratlemine.

23. märtsil 2016 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2015/2424, millega muudetakse ühenduse kaubamärgi määrust. Muutmismääruses on mitu sätet, mida kohaldatakse alates 1. oktoobrist 2017, sest nende kohta tuli vastu võtta teised õigusaktid. Direktiivi sätteid üle võtavad ja muid uuendusi toovad Eesti kaubamärgiseaduse muudatused jõustusid 29.03.2019 ja 01.04.2019.

PEAMISED MUUDATUSED

Nimetused

Muutmismäärusega (EL) 2015/2424 muudeti järgmised nimetused:

Siseturu Ühtlustamise Amet (OHIM) -> Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO);

ühenduse kaubamärk -> Euroopa Liidu kaubamärk;

ühenduse kaubamärgimäärus (CTMR) -> Euroopa Liidu kaubamärgimäärus (EUTMR).

Uued kaubamärgiliigid

Kaubamärgi registreerimise taotluse esitamisel EUIPOsse või Patendiametisse ei kehti enam kaubamärgi graafilise kujutamise nõue. See tähendab, et registreerimiseks saab esitada tähiseid mis tahes asjakohasel kujul üldiselt kättesaadavat tehnoloogiat kasutades, kui selline kujutamine on selge, täpne, sõltumatu, kergesti kättesaadav, arusaadav, püsiv ja objektiivne.

Lisaks seni kehtinud kaubamärgiliikidele – sõnamärk, kujutismärk, ruumiline märk ja helimärk – on uute kaubamärgiliikidena kehtestatud asendi-, mustri-, värvi-, liikumis-, multimeedia- ja hologramm-märk. Olenevalt liigist saab esitada kaubamärgi heli- või videofailina. Uued kaubamärgiliigid ja nende esitamisviisid laiendavad ettevõtjate võimalusi ning valikuid kaitsta kaubamärki just sellisel kujul, mis on neile vajalik. Näiteks saab registreerida helimärgina ettevõtte tunnusmeloodia või multimeediamärgina viisi, kuidas kaubamärki tele-reklaamis koos liikumise ja heliga esitatakse.

Tõhusam menetlus

Sarnaselt EUIPOga ei ole Patendiametil enam kohustust kontrollida, kas registreerimiseks esitatud kaubamärk on vastuolus mõne varem registreeritud õigusega. Muudatuse eesmärgiks on välistada olukorrad, kus riik kaitseb ettevõtjate huve, kui pooltel selle vastu tegelik huvi puudub. Näiteks langevad ära juhtumid, kus Eesti ettevõtja kaubamärgi registreerimine ei ole võimalik, sest takistuseks on Eestis kehtiv välismaise ettevõtja kaubamärk, mida reaalselt ei kasutata, kuid mille omanikult nõusoleku küsimine on ettevõtja tegevuskoha väljaselgitamise raskuste tõttu praktiliselt võimatu.

Muudetud seaduse tulemusena on varasem õigus takistuseks vaid siis, kui ettevõtjate vahel eksisteerib reaalne huvide konflikt. See aga eeldab ettevõtjailt suuremat aktiivsust oma õiguste kaitsel, uute registreerimisotsuste jälgimist ja vajadusel nende vaidlustamist. Kaubamärgid, mida Patendiamet on otsustanud registreerida, avaldatakse iga kuu esimesel tööpäeval Kaubamärgilehes Patendiameti veebilehel www.epa.ee. Lisaks on need nähtavad kaubamärkide avalikus andmebaasis. Vaidlustusavaldust saab esitada kahe kuu jooksul pärast registreerimisotsuse teate avaldamist Kaubamärgilehes.

Muudatus teeb registreerimisemenetluse tõhusamaks, vähendab riigi sekkumist ettevõtja huvidesse ja riigi kontrollifunktsiooni jääb asendama seni hästi toimunud vaidemenetlus. Samamoodi on varasemate õiguste kaitse korraldatud EUIPOs, kus seda on kasutatud juba enam kui 20 aastat.

Vaidluste lahendamine lihtsustub

Patendiameti otsuseid saab vaidlustada tööstusomandi apellatsioonikomisjonis kahe kuu jooksul pärast nende avaldamist Kaubamärgilehes.

Komisjon, mis varem tegutses Justiitsministeeriumi koosseisus, on toodud Patendiameti juurde, muudetud selle ülesehitust ja tõhustatud menetluskorda. See võimaldab ühtlustada Patendiameti ja komisjoni tööd ning lihtsustada vaidemenetlust. Vaidlustusavalduse osalise või täieliku rahuldamise korral tühistab apellatsioonikomisjon Patendiameti otsuse ja teeb kaubamärgi registreerimise kohta uue otsuse.

Võrreldes kaubamärgiseaduse varasemate sätetega pole ettevõtjal enam vaja pöörduda registreeritud kaubamärgi tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks kohtusse, vaid kaubamärgiomanik saab varasema registreeritud märgi kehtetuks tunnistada ja tühistada Patendiameti juurde moodustatud tööstusomandi apellatsioonikomisjonis, mille muutunud menetluskord võimaldab lahendada vaidlusi senisest kiiremini ning tõhusamalt.

Täpsustati nõudeid kaupade ja teenuste loetelule

Kaubad ja teenused, mille jaoks kaubamärgi õiguskaitset taotletakse, peavad olema esitatud piisavalt selgelt ning täpselt, et pädevad asutused ja üldsus saaksid kaupade/teenuste loetelu alusel määrata kindlaks õiguskaitse ulatuse. Üldmõistete, sealhulgas Nizza klassifikatsiooni klassipäistes esitatud üldnimetuste kasutamist tõlgendatakse nii, et see hõlmab kõiki nimetuse või mõiste sõnasõnalise tähendusega selgelt kaetud kaupu või teenuseid.

Kui kaubamärki tahetakse registreerida jae- ja hulgi-müügiteenuste tähistamiseks, liigitatakse need teenused Nizza klassifikatsiooni klassi 35 alla. Selguse ja täpsuse huvides tuleb nimetada ka müüdavavad kaubad, et loetelu alusel saaks kindlaks määrata taotletava õiguskaitse ulatuse.

Taotleja esindamine lihtsustub

Patendivolniku puhul, kes teeb esindajana toiminguid Patendiametis või apellatsioonikomisjonis, eeldatakse esindusõiguse olemasolu. See tähendab, et volikirja esitamine esindusõiguse tõendamiseks ei ole enam alati kohustuslik. Esindusõiguse olemasolus kahtlemise korral on Patendiametil või apellatsioonikomisjonil siiski õigus nõuda patendivolnikult volikirja esitamist.

Lisaks sätestati Eestis patendivolnikule sama äriühingu kaudu tegutseva volniku edasivolitamise õigus ja tehti vandeadvokaatidele lihtsamaks patendivolniku kutse saamine.

Sertifitseerimismärk

Kaubamärgi uue eriliigi, sertifitseerimismärgi abil saab tagada toote või teenuse kindlad omadused või selle vastavuse kindlaks määratud kvaliteedistandardile. Näiteks saab sertifitseerimismärgi abil informeerida tarbijat, et müüdav toiduaine ei sisalda allergeene või et kosmeetikatoode on valmistatud keskkonnasõbralikul viisil.

Sertifitseerimismärgi registreerimise vastu võiks huvi olla eelkõige ettevõttel või organisatsioonil, kes ise tegeleb toodete või teenuste sertifitseerimisega ja kes soovib anda teistele luba kasutada toodete/teenuste nõuetele vastavust kinnitavat sertifitseerimismärki. Märki registreerimine loob omanikule võimaluse anda sertifitseerimis-märk kindlaks määratud tingimustel kasutada teistele kaubatootjaile või teenuseosutajaile, et neil oleks lihtne tarbijale kinnitada oma toote või teenuse sertifitseeritust.

Objektiivsuse huvides on seaduses nõue, et sertifitseerimismärgi omanik ise ei tohi toota kaupa või osutada teenust, mille tähistamiseks ta sertifitseerimis-märki väljastab.

Sertifitseerimismärgi registreerimisel tuleb esitada põhikiri, milles reguleeritakse sertifitseerimismärgi kasutamise õigused.

Seaduses varem ette nähtud garantiimärke enam ei registreerita, kuid kõik enne seadusemuudatuste jõustumist registreeritud garantiimärgid jäävad endisel kujul kehtima ja nende kehtivust on võimalik pikendada.

Dokumentidele esitatavate nõuete leevendamine

Patendiametis leevendati originaaldokumentide esitamise nõuet ja sätestati võimalus esitada teade või dokument kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Põhjendatud kahtluse korral koopia õigsuses on Patendiametil õigus nõuda originaaldokumenti või selle kinnitatud ära kirja. Muudatus puudutab kõiki Patendiametile esitatavaid dokumente, v.a avaldust, millele säilib kirjaliku vormi nõue ja mis peab endiselt olema originaaldokument.

Leevendati ka aktsepteeritavate prioriteeti tõendavate dokumentide nõudeid, et rakendada sobivatel juhtudel avalikele ametlikele andmebaasidele viitamist. EUIPO ja Patendiamet aktsepteerivad prioriteeti tõendava dokumendi asemel viidet avalikule andmebaasile, kust kõik prioriteedinõude aluseks olevad andmed on usaldusväärset kättesaadavad.

Kaubamärgi- ja tööstusdisainilahenduse tunnistusi hakati Patendiametis väljastama elektroonselt. Omanik saab taotleda elektroonse tunnistuse ära kirja paber kandjal.

Lõivude vähendamine

EUIPO kaubamärkide lõivusüsteemi muudeti, mille tulemusena lõivud üldkokkuvõttes vähenesid, eriti kaubamärgi kehtivuse pikendamise korral.

Taotluslõivude puhul võeti kasutusele süsteem, kus lõiv suureneb iga klassi, mitte enam mitme klassi lisamisega.

Eestis muutus kaubamärgi registreerimine samuti odavamaks, kuna kaotati kaubamärgi registreeringu tegemise riigilõiv. Sellega tühistati keeruline kaheosaline lõivusüsteem, mis tekitas palju segadust ja põhjustas ekspertiisi edukalt läbinud kaubamärgitaotluste meenetluse lõpetamist ning õiguskaitsest ilma jäämist.

Õiguskaitse tähtaeg

Eestis muudeti kaubamärgi õiguskaitse kehtivusaja arvestamist. Nimelt hakkab registreeritud kaubamärgi suhtes õiguskaitse kehtima kaubamärgi registreerimistaotluse esitamise kuupäevast ja kehtib 10 aasta möödumiseni taotluse esitamise (mitte enam registreeringu tegemise) kuupäevast.

KASUTATUD MATERJALID

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1001, 14. juuni 2017, Euroopa Liidu kaubamärgi kohta
- Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2018/625, 5. märts 2018
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2018/626
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2015/2424, 16. detsember 2015
- Kaubamärgiseadus
- EU TRADE MARK REFORM Summary of changes applying from 1 October 2017 (EUIPO)
- EUIPO veebileht <https://euipo.europa.eu>
- Patendiameti veebileht www.epa.ee

PATENDIAMET

Eesti Patendiamet

Toompuiestee 7,
15041 Tallinn
e-post: kaubamark@epa.ee
tel: 627 7937

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet

Avenida de Europa, 4,
E-03008 Alicante, Hispaania
e-post: information@euipo.europa.eu
tel: +34 965 139 100